

Field : Sport Sciences

Type : Research Article

Received: 25.06.2017 - *Corrected*: 09.11.2017 - *Accepted*: 14.11.2017

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi¹

Yılmaz ÜNLÜ¹, Serdar USLU¹, Murat KUL¹, Adem SOLAKUMUR¹, Çetin YAMAN²

¹Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bartın, TÜRKİYE

²Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, TÜRKİYE

E-Posta: yunlu@bartin.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya okuryazarlık düzeylerini cinsiyet, yaş, medeni hal, eğitim durumu, meslek kıdemi, eğitim kademesi ve görev yeri değişkenlerine göre incelemektir. Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla Korkmaz ve Yeşil (2011) tarafından geliştirilen “Medya ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma modeli, genel tarama modellerinden betimsel-tarama modelidir. Bu araştırmada genel tarama modeli, “Tesadüfi Örneklem” yöntemiyle örneklem grubuna uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini, Sakarya ve Bartın ilinde farklı eğitim kademelerinde görev yapan 628 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Sakarya ve Bartın ilindeki beden eğitimi ve spor öğretmenleri arasından tesadüfi yolla seçilen 244 gönüllü beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özelliklerine göre medya okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla MANOVA testi ile veriler analiz edilmiştir. Gruplar arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla TUKEY testi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularında “medeni hal” değişkeninin “Medya ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri Ölçeği” nin alt boyutları üzerindeki etkisinin anlamlı farklılık içerdiği tespit edilmiştir. Diğer değişkenler “Medya ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri Ölçeği” nin alt boyutları üzerinde anlamlı farklılık içermemesine rağmen, faktörler boyutunda ortalama puanların farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu çalışma ilgili literatür taranarak ve çalışmaya ilişkin önerilerde bulunularak tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, Medya, Okuryazarlık, Medya Okuryazarlığı

¹ Bu çalışma Yılmaz ÜNLÜ'nün yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Analysis of Media Literacy of Physical Education and Sports Teachers According to Some Demographic Variables

Abstract

The purpose of this study is to investigate media literacy levels of physical education and sport teachers according to gender, age, marital status, educational status, occupational seniority, education level and duty place variables. The "Media and Television Literacy Levels" scale developed by Korkmaz and Yeşil (2011) was used to determine the media literacy levels of physical education and sports teachers in the study. The research model is a descriptive-scan model of general screening models. In this study, the general screening model was applied to the sampling group by the "Random Sampling" method. The researcher's universe constitutes 628 physical education and sports teachers working in different educational levels in the provinces of Sakarya and Bartın. The sample of the research is composed of 244 voluntary physical education and sports teachers selected randomly from among the physical education and sports teachers in Sakarya and Bartın provinces. Data were analyzed by MANOVA test to examine media literacy levels according to the demographic characteristics of the participants. To determine the differences between the groups, the TUKEY test was used. It was found that the effect of the "marital status" variable on the subscales of "Media and Television Literacy Levels Scale" was significantly different in the findings of the research. Although the other variables did not differ significantly on the subscales of the "Media and Television Literacy Levels Scale", it was found that the mean scores differed in factor dimension. This study has been completed by searching the relevant literature and making proposals for the study.

Keywords: Physical Education and Sports Teacher, Media, Literacy, Media Literacy

Giriş

Günümüzde medya, teknolojinin gelişimiyle, çeşitli yollarla toplumun bütününe ulaşabilen, verilen mesajlarla çoğunluğu etkisi altına alabilen ve yönlendirebilen bir durumdadır (Gömleksiz ve Duman; 2013). Medyayla iç içe yaşıyoruz ve medyasız bir hayat artık mümkün görünmüyor. Bu nedenle eğer bir medya kullanıcısıysak, birçoğumuz iyi bir medya okuryazarı olamaya da ihtiyaç duyarız (Şahin, 2014). Medya okuryazarlığı, görsel, işitsel medya ve çoklu medyanın çeşitlilik gösteren mesajlarına ulaşma, bunları çözebilme, değerlendirme ve iletme yetisi olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2014).

Eğitimin eleştirel bir yaklaşımla tekrar yapılandırılmasında öğrenci, öğretmen ve vatandaşların medya kültürünü ve etkilerini anlamalarını sağlayacak ve medya okuryazarlığını içerecek pedagojilerin dikkate alınması gereklidir. Bu bakımdan medya kültürü bir pedagoji aracı olarak incelenirse olumlu ve olumsuz davranışları, cinsiyet rollerini, değerleri ve yaşadığımız dünya ile ilgili bilgileri öğretmektedir. Bireyler, medya kültürü tarafından böyle bir eğitim sürecine dâhil edildiklerinin farkında olamamaktadırlar. Bu durum, medyanın izleyicileri nasıl eğittiğini, etkilediği, anlamlandırdığı ve kendi mesaj ve değerlerini nasıl dayattığını fark etmek amacıyla eleştirel yaklaşımları zorunlu kılmaktadır (Kellner ve Share, 2007).

Medya Kavramı

Medyayı kitle iletişim araçları olarak tanımlamak mümkündür (RTÜK, 2007: 24). Bozkurt (2012) çalışmasında medya kelimesinin, genellikle belli bir teknoloji biçimini kullanarak uzakta bulunan kitlesel izleyiciler için üretilmiş olan görseller, dil ve ses ile iletilen kitle iletişim mesajlarını vurguladığını öne sürmüştür.

Okuryazarlık Kavramı

İngilizce “literacy” olarak tanımlanan, Türkçe’de; “okuryazarlık” olarak adlandırılan kavram sadece okuma ve yazma becerisinin toplamı anlamına gelmemektedir. Geçirdiği gelişim aşamaları göz önünde alındığında okuryazarlığın ilk okuma ve yazmayı da içine alan çok daha kapsamlı bir kavram olduğu bilinmektedir. Okuryazarlık, çağın şartlarına ve ihtiyaçlarına, okuma ortamının niteliğine ve amacına göre değişen bir işleve sahiptir (Çakmak, 2010).

Medya Okuryazarlığı Kavramı

Medya okuryazarlığı, yazılı olan ve yazılı olmayan, büyük farklılık gösteren durumlardaki medya mesajlarına ulaşma bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme becerisi olarak tanımlanabilir. Bunun yanı sıra medya okuryazarlığı izleyicinin medyayı bilinçli okumasına fayda sağlamanın yanında, etki alanını, insanın özgürce kendini ifade etmesi, toplumsal hayata daha aktif ve yapıcı katılım, yerel, ulusal ve kamusal medyanın iyileştirilmesiyle ilgili aktiviteleri desteklemek için bilinç oluşturma gibi farklı konulara kadar genişletilebilir (RTÜK, 2007b: 15).

Medya okuryazarlığı kavramını tanımlarken ifade edilen *ulaşma, beğenme, yorumlama, analiz etme, değerlendirme gibi beceriler* bir medya okuryazar bireyin sahip olması gereken önemli yeteneklerdir (NCA, 1998).

Türkiye’de Medya Okuryazarlığı süreci

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından medya okuryazarlığı konusu ilk kez 20–21 Şubat 2003 tarihlerinde düzenlenen İletişim Şurasında dile getirilmiş ve şuranın sonuç bildirgesinde yer vererek, Türkiye’de medya okuryazarlığı konusunda ilk kurumsal vurgulama bu tarihte yapılmıştır (Altun, 2009). 2004–2006 yılları arasında çeşitli ülkelerdeki programlar ve çalışmaların sonuçları araştırılıp, incelenmiştir. 2006 yılında Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Çağındaki Çocukların” Televizyon İzleme Alışkanlıkları Kamuoyu Araştırması” gerçekleştirilmiştir. Araştırma neticesinde öğrencilerin günde üç saate yakın televizyon seyrettiklerini göstermiştir. Aynı araştırma öğrencilerin internet kullanma ve radyo dinleme alışkanlıkları ile ilgili de önemli bulgular ortaya koymuş ve medya okuryazarlığı dersinin ne kadar zorunlu olduğu açıkça ortaya çıkmıştır (RTÜK, 2006).

Tüm Dünyada olduğu gibi Türkiye’de medyanın ve özellikle televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri konusundaki kaygılar, akademisyenleri ve ilgili kurumları medya okuryazarlığı çalışmalarına yöneltmiştir. 2004 yılında Devlet Bakanlığı tarafından kurulan, ülkemizin önde gelen kamu kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin ve üniversitelerinin temsil edildiği Şiddet Önleme Platformu’nda, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ilk kez ilköğretim okullarında medya okuryazarlığı derslerinin okutulmasını önermiştir. Üst Kurulun bu önerisi geniş kabul görmüş ve hem Medya Alt Komisyonu raporuna hem de eylem planına alınmıştır. Aynı yıl Üst Kurul tarafından Milli Eğitim Bakanlığına yazı yazılarak, okullarda medya okuryazarlığı dersleri verilmesinin önemine dikkat çekilmiştir. 2005 yılında Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından Türkiye “de ilk defa düzenlenen Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı’nda Radyo ve Televizyon Üst Kurulu medya okuryazarlığının neden gerekli olduğuyla ilgili resmi bir bildiri sunmuştur (Türkoğlu, N. ve Şimşek, M. Akt: Aktı, 2011).

Amaç

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya okuryazarlık düzeylerini cinsiyet, yaş, medeni hal, eğitim durumu, meslek kıdemi, eğitim kademesi ve görev yeri değişkenlerine göre incelemektir.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Sakarya ve Bartın ilinde çeşitli eğitim kurumlarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini beden eğitimi ve spor öğretmenleri arasından tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 244 gönüllü beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya okuryazarlık düzeylerini incelemek amacıyla Korkmaz ve Yeşil (2011) tarafından geliştirilen “Medya ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek 17 madde 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları: (1) Bilgi sahibi olma (2) Tepki oluşturabilme (3) Örtük mesajları görebilme şeklindedir. 5’li Likert tipindeki ölçekte ifadeler; (1) Hiçbir zaman (2) Nadiren (3) Ara sıra (4) Sıklıkla (5) Her zaman şeklindedir. Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 23.0 paket programında yapılmıştır. Analizlerde verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılarak uygun testler seçilmiştir. Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya okuryazarlık düzeylerini “cinsiyet, yaş, medeni hal, eğitim durumu, mesleki kıdem, eğitim kademesi, görev yeri” değişkenlerine göre incelemek amacıyla “Çok Değişkenli Varyans Analizi (Multiple Analysis Of Variance) MANOVA” uygulanmıştır. Tespit edilen anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için TUKEY testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. MTODÖ Alt Boyutları Puan Ortalamaları

Alt Boyular	Madde Sayısı	N	X	SS.	Çarpıklık	Basıklık
Bilgi Sahibi olma	7	244	4,11	,550	-,588	,266
Tepki oluşturabilme	6	244	3,91	,571	-,768	1,14
Örtük mesajlara görebilme	4	244	3,96	,608	-,556	,071

Medya ve televizyon okuryazarlık düzeyleri ölçeği alt boyutlarından “Bilgi sahibi olma” puan ortalaması 4,11 $\mp$ 0,550, “Tepki oluşturabilme” 3,91 $\mp$ 0,571, “Örtük mesajları görebilme” 3,96 $\mp$ 0,608 olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “Medya ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri Ölçeği” alt boyutları puan ortalamalarının orta düzeyin üzerinde olduğu söylenebilir.

Tablo 2. MTODÖ Alt Boyutları Alfa Güvenirlik Katsayıları

Bilgi Sahibi Olma	7 madde	0,85
Tepki Oluşturabilme	6 madde	0,80
Örtük Mesajları Görebilme	4 madde	0,80

Hesaplanan bu değerlerin tüm alt boyutlar için istatistiksel olarak yüksek düzeyde güvenilir değerler aralığında olduğu söylenebilir (Can, 2014).

Tablo 3. MTODÖ Alt Boyutları Cinsiyete Göre Farklılığı İçin MANOVA Testi

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Bilgi sahibi olma	Erkek	161	4,08	,043	1-242	1,38	0,24
	Kadın	83	4,17	,060			
Tepki oluşturabilme	Erkek	161	3,88	,045	1-242	1,70	0,19
	Kadın	83	3,98	,063			
Örtük mesajları görebilme	Erkek	161	3,94	,048	1-242	0,36	0,54
	Kadın	83	3,99	,067			

Tablo 3 değerlendirildiğinde, “cinsiyet” değişkeninin MODBÖ alt faktörleri üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı [λ 0,990 $F_{(3,240)} = ,848$, $p > 0,05$, $\pi^2 = ,01$] tespit edilmiştir. Puan ortalamalarına bakıldığında tüm alt boyutlarda “kadın” grubunun “erkek” grubuna göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4. MTODÖ Alt Boyutları Yaş Göre Farklılığı İçin MANOVA Testi

Bağımlı Değişken	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Bilgi sahibi olma	22-30 yaş	64	4,21	,551			
	31-39 yaş	91	4,11	,507			
	40-48 yaş	72	4,10	,547	3-240	2,73	,04*
	49 yaş ve üzeri	17	3,78	,692			
Tepki oluşturabilme	22-30 yaş	64	3,95	,565			
	31-39 yaş	91	3,92	,516			
	40-48 yaş	72	3,96	,610	3-240	2,95	,03*
	49 yaş ve üzeri	17	3,52	,610			
Örtük mesajları görebilme	22-30 yaş	64	3,96	,626			
	31-39 yaş	91	3,95	,586			
	40-48 yaş	72	4,04	,604	3-240	1,99	,11
	49 yaş ve üzeri	17	3,64	,619			

Tablo 4 değerlendirildiğinde, “yaş” değişkeninin MODBÖ alt faktörleri üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı [λ 0,935 $F_{(9,579)} = 2,996$, $p > 0,05$] ancak faktörler düzeyinde “bilgi sahibi olma” [$F_{(3-240)} 2,73$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,03$], “tepki oluşturabilme” [$F_{(3-240)} 2,95$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,03$] boyutunda puanların anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın elde edilmesinden sonra bu farklılığın hangi gruplar arasında kaynaklandığını belirlemek amacıyla TUKEY testi kullanılmış; bu farklılığın 22-30 yaş grubu ile 49 yaş ve üstü grupları arasında olduğu tespit edilmiştir. Ortalama değerler incelendiğinde farklılığın 22-30 yaş grubunun lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 5. MTODÖ Alt Boyutları Medeni Hale Göre Farklılığı İçin MANOVA Testi

Bağımlı Değişken	Medeni Hal	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Bilgi sahibi olma	Evli	172	4,01	,557			
	Bekâr	72	4,35	,454	1-242	21,1	,00*
Tepki oluşturabilme	Evli	172	3,87	,597			
	Bekâr	72	4,02	,490	1-242	3,65	,05*
Örtük mesajları görebilme	Evli	172	3,90	,609			
	Bekâr	72	4,11	,582	1-242	6,38	,01*

Tablo 5 değerlendirildiğinde, “medeni hal” değişkeninin MODBÖ alt faktörleri üzerindeki temel etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir [λ 0,913 $F_{(3,240)} = ,7,65$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,08$]. Faktörler düzeyinde “bilgi sahibi olma” [$F_{(1-242)} 21,1$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,08$], “tepki oluşturabilme” [$F_{(1-242)} 3,65$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,01$], “örtük mesajları görebilme” [$F_{(1-242)} 6,38$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,02$] boyut puanlarında anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Ortalama değerler incelendiğinde; “bilgi sahibi olma”, “tepki oluşturabilme”, “örtük mesajları görebilme” alt boyutlarında “Bekâr” grubunun daha yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. MTODÖ Alt Boyutları Meslek Kıdemine Göre Farklılığı İçin MANOVA Testi

Bağımlı Değişken	Meslek Kıdemi	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Bilgi sahibi olma	1-10 yıl	114	4,16	,523	2-241	1,97	,14
	11-20 yıl	93	4,11	,553			
	21 yıl ve üstü	37	3,96	,608			
Tepki oluşturabilme	1-10 yıl	114	3,91	,541	2-241	,387	,67
	11-20 yıl	93	3,94	,569			
	21 yıl ve üstü	37	3,85	,668			
Örtük mesajları görebilme	1-10 yıl	114	3,92	,607	2-241	1,90	,15
	11-20 yıl	93	4,05	,570			
	21 yıl ve üstü	37	3,85	,683			

Tablo 6 değerlendirildiğinde, “meslek kıdemi” değişkeninin MODBÖ alt faktörleri üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı [λ 0,946 $F_{(6,478)} = 2,26$, $p > 0,05$, $\pi^2 = ,02$] tespit edilmiştir. Ortalama puanlara bakıldığında “ Bilgi sahibi olma” boyutunda “1-10 yıl” grubunun, “Tepki oluşturabilme” boyutunda “11-20 yıl” grubunun, “Örtük mesajları görebilme” boyutunda “11-20” yıl grubunun daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 7: MTODÖ Alt Boyutları Eğitim Durumuna Göre Farklılığı İçin MANOVA Testi

Bağımlı Değişken	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Bilgi sahibi olma	Lisans	198	4,17	,556	1-242	,004	,95
	Lisans-üstü	46	4,11	,531			
Tepki oluşturabilme	Lisans	198	3,89	,579	1-242	1,17	,27
	Lisans-üstü	46	3,99	,532			
Örtük mesajları görebilme	Lisans	198	3,96	,593	1-242	,087	,76
	Lisans-üstü	46	3,94	,675			

Tablo 7 değerlendirildiğinde, “eğitim durum” değişkeninin MODBÖ alt faktörleri üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı [λ 0,984 $F_{(3,240)} = 1,28$, $p > 0,05$, $\pi^2 = ,01$] tespit edilmiştir. Ortalama puanlara bakıldığında “Bilgi sahibi olma” boyutunda “lisans” grubunun, “Tepki oluşturabilme” boyutunda “lisansüstü” grubunun, “Örtük mesajları görebilme” boyutunda “lisans” grubunun daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8. MTODÖ Alt Boyutları Eğitim Kademesine Göre Farklılığı İçin MANOVA Testi

Bağımlı Değişken	Eğitim Kademesi	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Bilgi sahibi olma	Ortaokul	217	4,21	,559	1-242	1,06	,30
	Lise	27	4,01	,465			
Tepki oluşturabilme	Ortaokul	217	3,93	,553	1-242	2,47	,11
	Lise	27	3,75	,687			
Örtük mesajları görebilme	Ortaokul	217	3,97	,609	1-242	,357	,55
	Lise	27	3,89	,601			

Tablo 8 değerlendirildiğinde, “eğitim kademesi” değişkeninin MODBÖ alt faktörleri üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı [λ 0,986 $F_{(3,240)} = 1,11$, $p > 0,05$, $\pi^2 = ,01$] tespit edilmiştir. Ortalama değerlere bakıldığında “Bilgi sahibi olma, Tepki oluşturabilme, Örtük mesajları görebilme” boyutlarında “Ortaokul” grubunun daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9. MTODÖ Alt Boyutları Görev Yeri Göre Farklılığı İçin MANOVA Testi

Bağımlı Değişken	Görev Yeri	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Bilgi sahibi olma	Köy-belde	25	3,96	,547	2-241	3,03	,05*
	İlçe	58	4,25	,583			
	Şehir	161	4,09	,531			
Tepki oluşturabilme	Köy-belde	25	3,69	,503	2-241	2,74	,06
	İlçe	58	4,01	,516			
	Şehir	161	3,91	,593			
Örtük mesajları görebilme	Köy-belde	25	3,75	,535	2-241	3,08	,04*
	İlçe	58	4,09	,610			
	Şehir	161	3,94	,609			

Tablo 9 değerlendirildiğinde, “görev yeri” değişkeninin MODBÖ alt faktörleri üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı [λ 0,965 $F_{(6-480)} = 1,424$, $p > 0,05$, $\pi^2 = ,01$] ancak faktörler düzeyinde “bilgi sahibi olma” [$F_{(2-241)} 3,03$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,02$], “örtük mesajları görebilme” [$F_{(2-241)} 3,08$, $p < 0,05$, $\pi^2 = ,02$] boyutunda puanların anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın elde edilmesinden sonra bu farklılığın hangi gruplar arasında kaynaklandığını belirlemek amacıyla TUKEY testi kullanılmış; bu farklılığın Köy-belde ile

İlçe grupları arasında olduğu tespit edilmiştir. Ortalama değerler incelendiğinde farklılığın ilçe grubunun lehine olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya okuryazarlık düzeylerinin “medeni hal” değişkenine göre “bekar” grubun daha yüksek düzeyde medya okuryazarı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer değişkenler arasında anlamlı farklılık bulunamamasına rağmen “Medya ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri Ölçeği” alt boyutlarından bilgi sahibi olma boyutunda “22-30 yaş” grubunun, tepki oluşturabilme boyutunda “40-48 yaş” grubunun daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu, “görev yeri” değişkenine göre bilgi sahibi olma ve örtük mesajları görebilme alt boyutlarında “ilçe” grubunun daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2013) tarafından yapılan çalışmada elde edilen sonuçlara göre sınıf öğretmeni adaylarının medya okuryazarlığı alt boyutunda cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık bulunamaması, Tatar (2016) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının MTODÖ puanlarının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna varması araştırmamızı destekler niteliktedir. Karataş (2008) tarafından yapılan çalışmada cinsiyete göre öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamaması, Tuğlu (2017) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin sosyal medyayı kullanma sıklıklarının “cinsiyet” değişkeni üzerinde anlamlı farklılık bulunamaması çalışmamızı desteklemektedir. Yiğit (2015) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin medya ve televizyon okuryazarlık düzeylerinin “yaş” değişkenine göre anlamlı farklılık bulunamaması, bununla birlikte sınıf öğretmenlerinin medya ve televizyon okuryazarlık düzeylerinin “mesleki kıdem” değişkenine göre anlamlı fark bulunamaması, araştırmamızı desteklemektedir. Karaman (2016) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerinin “sınıf” değişkenine göre sınıf seviyesinin yükselmesi ya da düşmesi arasında anlamlı bir farklılık bulunamaması yaptığımız çalışmayı desteklemektedir. Bu bağlamda; medya okuryazarı olmanın cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, eğitim durumu, eğitim kademesi, görev yeri gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık içermediği sonucu ortaya çıkmıştır. Medya okuryazarlık becerileri gazete ve dergi takip edebilme, televizyon izleme, bilgisayar, internet, akıllı telefon gibi dijital medya araçlarını kullanmak ve bunlarla vakit geçirmek, kişisel istek ve bu yönde eğitim alıp almamak medya okuryazarlık becerilerini desteklemektedir. Bu nedenle medya okuryazarlığı yaşam boyu geliştirilmesi gereken bir beceri olduğu için okul öncesi dönemden başlayarak yetişkin eğitime uzanan bir süreci kapsamalıdır.

KAYNAKÇA

- Aktı, S. (2011). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Elazığ.
- Altun, A. (2009). Eğitim bilim açısından seçmeli medya okuryazarlığı dersi programına eleştirel bir yaklaşım. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3).
- Arslan, H. (2014). Eleştirel Medya Okuryazarlığı Kapsamında Çocuk Odaklı Haber ve Programlar Üzerine Bir Değerlendirme. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(2), 71-79.
- Bozkurt, İ. (2012). Medya Okuryazarlığı Dersini Alan Öğrencilerin Medyaya Bakışı: Kayseri Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı.
- Çakmak, E. (2010). İngiltere ve Türkiye'deki İlköğretim Medya Okuryazarlığı Eğitimi Program ve Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Abant İzzet Baysal Üniversitesi). (Tez Nu: 278585) (<https://tez.yok.gov.tr/> adresinden elde edilmiştir.)
- Gömlüksiz, M. N. ve Duman, B. (2013). Medya okuryazarlığı dersi kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğrenci ve okul yöneticilerinin görüşleri. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(9), 265-278.
- Karataş, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Afyon
- Kellner, D. Share, J. (2007). Critical media literacy is not an option. Learning Inquiry, 1(1), 59-69.
- NCA, (1998). The speaking, listening, and media literacy standards and competency statements for K-12 education. Annandale, VA: National Communication Association from http://www.eric.ed.gov:80/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/15/cf/1f.pdf adresinden 15 Şubat 2014'de alınmıştır.
- RTÜK, (2006). "İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları" (http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=57ce5022-fd71-442a-94e7-6567ae4a9e9b 20.04. 2008 tarihinde erişildi.
- RTÜK, (2007). İlköğretim medya okuryazarlığı dersi öğretmen el kitabı. <http://www.medyaokuryazarligi.org.tr> adresinden 18 Temmuz 2013'de alınmıştır.
- Şahin, A. (2014). Öğretmenler, öğretmen adayları ve medya ile bağlı olan herkes için eleştirel medya okuryazarlığı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Tatar, İ. (2016). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı İle Çevrimiçi Bilgi Arama Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.

Tuğlu, B. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya

Yılmaz, E. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Gazete Ve Dergi Takip Etme Alışkanlıkları ile Eleştirel Ve Medya Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkisi. Yüksek Lisans Çalışması. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Aydın.

Yiğit, Z. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Medya ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri İle Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Çanakkale.